

Sprawozdanie z działalności Działu Upowszechniania Sztuki, Edukacji i Promocji w roku 2015

W roku 2015 Działem kierowała Joanna Fijałkowska, a działania edukacyjne prowadzili: Patrycja Jakubiak, Marcin Burdziej i Przemysław Antczak, a także Natalia Soldatke (organizacja urodzin i innych wybranych zadań).

Edukacja

W 2015 r. Dział Upowszechniania Sztuki, Edukacji i Promocji odpowiedzialny był m.in. za wykonanie zadań związanych z edukacją, czyli prowadzenie lekcji muzealnych, urodzin dla dzieci, oprowadzanie z przewodnikiem i realizację innych działań w sferze szeroko pojętej edukacji.

W pierwszej połowie roku 2015 Dział prowadził lekcje dla dzieci i młodzieży szkolnej na podstawie oferty edukacyjnej przygotowanej w roku wcześniejszym. We wrześniu 2015 r. pracownicy Działu opracowali ofertę aktualną w roku szkolnym 2015/2016 – wprowadzono nowe tematy, rozszerzono i urozmaicono tematy dotychczas popularne, a także usunięto z oferty lekcje, w których nie uczestniczyło wielu uczniów. W sumie przeprowadzono 217 lekcji w ramach 26 bloków tematycznych dla 4437 osób. Największym zainteresowaniem cieszyły się zajęcia warsztatowe o tematyce rzemieślniczej (np. garncarstwo czy produkcja papieru czerpanego), zajęcia związane z ludowym kalendarzem obrzędowym (np. Boże Narodzenie, Wielkanoc, pierwszy dzień wiosny) oraz zajęcia z pogranicza sztuki i historii. Odbyło się także kilka lekcji spoza oferty, dla wybranych grup (np. harcerzy, studentów fizjoterapii, czy zamówionych grup specjalnych m.in. dzieci niewidomych).

Dział prowadził otwarte lekcje dla dzieci podczas ferii zimowych w dniach 20-30 stycznia 2015. Program obejmował trzy tematy: *Podstawy garncarstwa*, *Wystawa jednego eksponatu – wejdź i twórz!* oraz *Tkactwo dla początkujących*, a zajęcia odbywały się w budynkach przy Rynku Staromiejskim i w Bastei. W sumie z zajęć feryjnych skorzystały 254 osoby.

W wakacje, tj. od 1 lipca do 27 sierpnia odbywały się otwarte zajęcia w ramach pięciu tematów: *Zaprojektuj miasto (architektura miasta z XIX i XX wieku)*, *Dawny Stargard – spacer historyczny z wizytą na wykopie archeologicznym*, *ARTystyczne interpretacje (sztuka dawna i współczesna z elementami rzeźby)*, *Odkrywczy muzealnych tajemnic* oraz *Inspiracje – zajęcia plastyczne*. Z zajęć wakacyjnych łącznie skorzystało 377 osób.

Dodatkowo przeprowadzono cykl *Sobotnie Warsztaty Familijne*, podczas którego odbyły się 4 spotkania w ramach tematów: *Warsztaty tkackie* i *Warsztaty papier mache*. Dział przeprowadził też pilotażowo *Artystyczne warsztaty dla dorosłych*, czyli weekendowe zajęcia dla chętnych osób powyżej 18 roku życia.

Przez cały rok Dział prowadził *Urodziny w Muzeum*, czyli przyjęcia okolicznościowe dla dzieci w wieku 6-15 lat. We wrześniu zmieniono tematy urodzin dopasowując je do oczekiwań uczestników. W sumie odbyło się 105 takich przyjęć dla 1042 osób. Urodziny cieszą się niesłabnącą popularnością, dlatego pracownicy Działu planują poszerzenie oferty o nowe tematy w roku następnym.

W październiku opracowano nowy produkt, który wprowadzono do oferty Bastei, czyli *escape room*. Jest to popularna w Polsce i na świecie gra fabularna, w której za pomocą zagadek logicznych należy wyjść z zamkniętego pokoju. Taki *escape room* Dział przygotował w Bastei na jednej z sal wystawowych i zaproponował harmonogram gier w piątki i w soboty. Autorski scenariusz pt. *Śmierć muzealnika* cieszyła się ogromnym zainteresowaniem, w ciągu trzech miesięcy odbyło się 17 takich gier z udziałem 76 osób.

Podsumowując, od czasu powstania Działu Upowszechniania Sztuki, Edukacji i Promocji zmieniło się spojrzenie na edukację muzealną w Stargardzie. Pracownicy Działu z sezonu na sezon rozszerzają ofertę, zarówno tradycyjnych lekcji muzealnych, jak i dodają nowe produkty, które przez swoją niekonwencjonalną formę, czasem lekką i rozrywkową, trafiają do bardzo różnych odbiorców. Realizowane przedsięwzięcia i ich ewolucja wynikają z zapotrzebowania zwiedzających, którzy oczekują już nie tylko oprowadzenia po ekspozycji i wykładu historycznego, ale coraz częściej przychodzą do muzeum zachęteni luźniejszymi formami spędzania czasu i obcowania z wystawą. Muzeum Archeologiczno-Historyczne w Stargardzie stara się wychodzić naprzeciw tym oczekiwaniom oferując nietypowe sposoby spędzania czasu w swoich murach, jak chociażby gry, zabawy czy łączone formy edukacyjne. Muzeum dołączyło do grona instytucji i firm próbujących sprostać różnym potrzebom odbiorców, jednocześnie zachowując swoją pierwotną misję, czyli udostępnianie i upowszechnianie zbiorów i wiedzy historycznej. Słuszność obranego kierunku jest zauważalna – wiele osób korzystających np. z urodzin w muzeum lub *escape roomu* wraca później w charakterze osób zwiedzających wystawy i odwrotnie – zwiedzający, dowiadując się o pozostałej ofercie, w przyszłości z niej korzystają. Dział Upowszechniania Sztuki, Edukacji i Promocji zamierza kontynuować podjęte działania i poprzez nowe projekty rozwijać ofertę w różnych, czasem nietypowych na pierwszy rzut oka, kierunkach.

Wystawy

Do zadań Działu Upowszechniania Sztuki, Edukacji i Promocji należy również organizacja wernisaży i innych wydarzeń muzealnych. W opisywanym okresie Dział zorganizował w Muzeum pięć wernisaży następujących wystaw czasowych:

- *Zainspirowani Stargardem... Malarstwo i grafika XIX i XX w. ze zbiorów MAH w Stargardzie* – 19 lutego 2015 r.,

autorzy scenariusza i kuratorzy: Marta Bierca, Piotr Tarnawski, Natalia Soldatke;

- *Gotyk światłem malowany* – 25 czerwca 2015 r.,

kurator: Joanna Fijałkowska;

- *Oswajanie słowem. Obraz Pomorza Zachodniego w latach 1945-1946 na afiszach, w rozporządzeniach i ogłoszeniach* – 22 października 2015 r., autorka scenariusza i kurator: Jolanta Aniszewska;
- *Pora na edukatora* – 29 października 2015 r., autor scenariusza i kurator: Przemysław Antczak;
- *Dzieło św. Bonawentury w nowej odświeżonej* – 8 grudnia 2015 r., kurator: Agnieszka Matwiejczuk.

Pracownik Działu Przemysław Antczak przygotował autorską wystawę pt. *Pora na edukatora*, która jednocześnie była platformą do realizacji działań edukacyjnych, w szczególności lekcji: *Zaprojektuj miasto*, *ARTystyczne interpretacje*, *Forma eksperymentalna* oraz *Zaprojektuj emocje*. Na wystawie prezentowane były prace dzieci powstałe na zajęciach oraz autorskie prace twórcy wystawy. W trakcie wernisażu tej wystawy miała miejsce promocja nowego zeszytu edukacji muzealnej pt. *Muzealnik, czyli kto?* z rysunkami i uzupełniającymi je tekstami Małgorzaty Darownej. Książeczka powstała w oparciu o pomysł Patrycji Jakubiak i Przemysława Antczaka, którzy uczestniczyli we wszystkich etapach jej tworzenia jako konsultanci. Publikacja otwiera nową serię zeszytów edukacyjnych o tematyce muzealnej. Jest ona zbiorem kolorowanek, zadań i zabaw skierowanych do dzieci, pokazujących pracę muzealników w MAH. Jej celem jest przybliżenie dzieciom idei muzeum, jego siedziby i sylwetek pracowników stargardzkiej placówki. Jest ona wykorzystywana podczas zajęć m.in. *Muzeum od kuchni* oraz bezpłatnie udostępniana podczas imprez organizowanych w MAH.

Spotkania i konferencje

Oprócz wernisażu Dział organizował cykliczne otwarte wykłady „Muzealne Spotkania z Przeszłością”, których w 2015 r. odbyło się osiem: *II wojna światowa na fotografiach niemieckich żołnierzy z 25. Pułku Grenadierów ze Stargardu. Ze zbiorów Heimathaus Stargard w Elmshorn* (Andrzej Bierca); *„Czy pocztówki mogą kłamać? Chyba nie! Ależ skąd?” Chyba nie? Ależ tak! Obrazy miejscowości na starych pocztówkach* (Jolanta Aniszewska); *Nowy (trój)wymiar przeszłości. Nowoczesne metody badań i dokumentacji w archeologii* (Mateusz Szeremeta); *Proszę przygotować bilety do kontroli czyli... historia komunikacji miejskiej w Stargardzie* (Piotr Tarnawski); *Stargard w kronikach filmowych ze zbiorów Archiwum Państwowego w Szczecinie* (dr Jan Macholak); *Torpedownia na jeziorze Miedwie* (Andrzej Bierca); *Neandertalczyk też człowiek* (Mateusz Szeremeta); *Historia tatuażu i innych form zdobienia ciała* (Marcin Burdziej).

Dział, we współpracy z pracownikiem biblioteki MAH, zorganizował także 6 spotkań promocyjnych następujących wydawnictw:

- M. Majewski, *W czasach, gdy Stargard był stolicą...* – 5 lutego 2015 r.;
- *Stargardia* tom VIII (red. J. Aniszewska) – 1 kwietnia 2015 r.;
- Red. A. Gut, M. Ogiewa-Sejnota, *Z dziejów Sowna w XX wieku* – 22 maja 2015 r.;
- M. Rembas, *Cuda na fasadach* – 8 października 2015 r.;
- M. Darowna, *Muzealnik czyli kto?* – 29 października 2015 r.;
- dyskusja pt. *Iść po granicy. Zmieniające się oblicze pogranicza polsko-niemieckiego oraz tożsamości społeczeństwa pogranicza* wraz z promocją książek: R. Ryss,

Iść po granicy, artykuły, eseje, rozmowy i red. B. Twardochleb, *Codzienne pogranicze. Głosy publicystów* – 24 listopada 2015 r.

16 maja 2015 r. Dział uczestniczył w organizacji „Artystycznej Nocy Muzeów”. Opracowano scenariusz imprezy pod hasłem *Prosimy (nie)dotykać arcydzieła!*, którego motywem przewodnim była wystawa czasowa *Zainspirowani Stargardem... Malarstwo i grafika XIX i XX w. ze zbiorów MAH w Stargardzie*. W ramach tej imprezy edukatorzy przeprowadzili warsztaty dla dzieci i dorosłych w gmachu głównym MAH i w Bastei. Dział zorganizował również konkurs z nagrodami dla zwiedzających. Podczas imprezy gmach główny odwiedziło 920 osób, a Basteję 907 osób.

Kolejną dużą imprezą współorganizowaną przez Dział był festyn historyczny w ramach „Dni Stargardu 2015”. Impreza „W krainie Gryfa” odbyła się 27-28 czerwca 2015 r. w parku Piastowskim, parku Popiela i parku Jagiellońskim i osnuta była wokół tematyki wojny trzydziestoletniej. Dział odpowiedzialny był głównie za organizację „Miasteczka Edukacyjnego”, w którym odbywały się zajęcia dla dzieci, dorosłych i całych rodzin. Zorganizowano warsztaty garncarskie, papieru czerpanego, tkackie, plastyczne, wicia wianków oraz konkurencje sportów dawnych. W sumie, przez dwa dni w działaniach edukacyjnych udział wzięło około 600 osób. Dział zorganizował również konkurs pt. „Baw się z nami – wygraj tablet” polegający na ułożeniu krótkiego utworu wierszowanego o MAH w Stargardzie i festynie. Nagrodzone zostały dwie osoby. Festyn odwiedziło około 10 000 osób.

We wrześniu po raz kolejny Dział był organizatorem obchodów „Europejskich Dni Dziedzictwa”, które w 2015 r. nosiły tytuł *Utracone dziedzictwo*. Zorganizowano cztery wydarzenia: grę miejską *Na Buczka i z powrotem*, scenariusz której umiejscowiony był w roku 1986 w Stargardzie, dwa dni warsztatów pn. *Tajemnice kamienicy* w secesyjnej kamienicy przy ul. Limanowskiego 26 w Stargardzie (które przerodzą się w cykl warsztatów w kamienicach Stargardu) oraz projekcję kronik filmowych kręconych w Stargardzie ze zbiorów Archiwum Państwowego w Szczecinie.

19 września pracownik Działu Marcin Burdziej po raz kolejny prowadził bezpłatne zajęcia z garncarstwa dla dzieci na zlecenie Fundacji „Potrzebny dom” Stargardzkiego Towarzystwa Budownictwa Społecznego – organizatora festynu.

Wyjątkowym wydarzeniem zorganizowanym przez Dział były, przygotowane we współpracy z Radiem Stargard, obchody 34. rocznicy ogłoszenia stanu wojennego w Polsce. Pracownicy Działu: Joanna Fijałkowska, Przemysław Antczak, Patrycja Jakubiak wraz z Natalią Soldatke przeprowadzili minigrę miejską pt. *Co się stało z Józkim K.?* oraz warsztaty historyczno-artystyczne dla dzieci pt. *Półmroki*.

Promocja i informacja

Trzecim zadaniem Działu jest promocja, czyli informowanie mieszkańców miasta o działalności Muzeum i reklamowanie jego oferty.

W ten zakres wchodzi m.in. administrowanie treścią na stronach internetowych i portalach społecznościowych. Dział na bieżąco aktualizował stronę www.muzeum-stargard.pl, uzupełniając ją o komunikaty, relacje z wydarzeń i zdjęcia. Administrowano również aplikacją na urządzenia mobilne w systemie Android i iOS, zawierającą aktualne informacje z życia Muzeum. Oprócz tego pracownicy prowadzili aktywność na portalach [Facebook.com](https://www.facebook.com) oraz [Instagram.com](https://www.instagram.com). Wszystkie działania,

oprócz funkcji informacyjnych, budowały społeczność i utrwały świadomość marki Muzeum Archeologiczno-Historycznego w Stargardzie. Na koniec roku 2015 profil Facebook.com/MuzeumStargard zebrał 1285 fanów, natomiast uruchomiony w październiku profil Instagram.com/mahart – 109 obserwujących – osób i instytucji subskrybujących wiadomości o muzeum. Dział zajmował się również wysyłką newslettera MAH, którego w opisywanym okresie ukazało się 12 numerów.

W roku sprawozdawczym Dział przygotował dwie aplikacje konkursowe w plebiscycie „Certyfikat Polskiej Organizacji Turystycznej za najlepszy produkt turystyczny 2014 roku” (w kategorii Miejsce: *Basteja i wystawa Stargard – miejsce z historią* oraz w kategorii Impreza cykliczna: *Festyn Historyczny „W krainie Gryfa”*) – obie zostały nagrodzone w eliminacjach zachodniopomorskich.

Za pośrednictwem Urzędu Miejskiego w Stargardzie Dział przygotował też aplikację w konkursie „Nasze Dobre z Pomorza”, w którym Basteja zdobyła główną nagrodę w kategorii Edukacja/Nauka/Kultura.

Ponadto pracownicy Działu: Joanna Fijałkowska, Patrycja Jakubiak, Przemysław Antczak i Marcin Burdziej otrzymali wyróżnienie za polsko-niemiecki projekt edukacyjny pn. *Muzeum bez granic* w konkursie „Zachodniopomorskie Wydarzenie Muzealne Roku 2014”.

Joanna Fijałkowska

Ryc. 1. Lekcja Zaprojektuj miasto. Fot. P. Antczak, MAH w Stargardzie

Ryc. 2. Lekcja w ramach cyklu Wakacje w Muzeum. Fot. K. Rubas, MAH w Stargardzie

Ryc. 3. Wernisaż wystawy *Gotyk światłem malowany*. Fot. J. Fijałkowska, MAH w Stargardzie

Ryc. 4. Spotkanie z cyklu „Muzealne Spotkania z Przeszłością” pt. *Błędy w filmach o charakterze historycznym* prowadzone przez M. Burdzieja. Fot. K. Rubas, MAH w Stargardzie

Ryc. 5. Promocja zeszytu *Muzealnik, czyli kto?* Fot. J. Fijałkowska, MAH w Stargardzie

Ryc. 6. Wernisaż wystawy *Pora na edukatora*. Fot. J. Fijałkowska, MAH w Stargardzie

Ryc. 7. Wernisaż wystawy *Pora na edukatora*. Fot. J. Fijałkowska, MAH w Stargardzie

Ryc. 8. „Artystyczna Noc Muzeów” pt. *Prosimy (nie)dotykać arcydzieła!*
Fot. A. Bierca, MAH w Stargardzie

Ryc. 9. Warsztaty podczas „Artystycznej Nocy Muzeów”. Fot. J. Fijałkowska, MAH w Stargardzie

Ryc. 10. Dni Stargardu, festyn „W krainie Gryfa”. Fot. M. Szeremeta, MAH w Stargardzie

Ryc. 11. Członkowie grup rekonstrukcyjnych, wolontariusze i pracownicy MAH w Stargardzie podczas festynu „W krainie Gryfa”. Fot. A. Bierca, MAH w Stargardzie

Ryc. 12. Miasteczko Edukacyjne na terenie festynu. Fot. J. Fijałkowska, MAH w Stargardzie

Ryc. 13. Warsztaty *Tajemnice kamienicy* w budynku przy ul. Limanowskiego 26 zorganizowane w ramach EDD.
Fot. M. Szauman

Ryc. 14. Gra miejska *Na Buczka i z powrotem*. Fot. A. Wilk